

**Tiere in Afrika – eine Internetrecherche
Szukamy w internecie informacji
na temat zwierząt Afryki**

Monika Janicka

**Scenariusz interdyscyplinarnego
projektu edukacyjnego do języka niemieckiego
dla I etapu edukacyjnego (klasy I–III szkoły podstawowej)**

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Beata Luc
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

Tiere in Afrika – eine Internetrecherche. Szukamy w internecie informacji na temat zwierząt Afryki

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator(ka)

Nauczyciel(ka) języka niemieckiego

2.2. Pozostali

Nauczyciel(ka) edukacji wczesnoszkolnej, nauczyciel(ka) informatyki

3. Ramy czasowe

II klasa szkoły podstawowej, II półrocze; projekt zaplanowany jest na ok. 4–5 lekcji/spotkań.

4. Cele projektu

4.1. Cele ogólne

Celem projektu *Tiere in Afrika – eine Internetrecherche. Szukamy w internecie informacji na temat zwierząt Afryki* jest poszerzanie wiedzy uczniów na temat środowiska przyrodniczego i żyjących w nim dzikich zwierząt, rozwijanie umiejętności w zakresie posługiwania się komputerem oraz umiejętności korzystania z zasobów internetowych.

Projekt ma charakter interdyscyplinarny i łączy w sobie elementy:

- edukacji w zakresie języka obcego nowożytnego (języka niemieckiego) – w zakresie tematu „Przyroda wokół mnie”;
- edukacji przyrodniczej w zakresie rozumienia środowiska przyrodniczego;
- edukacji informatycznej w zakresie posługiwania się komputerem i urządzeniami cyfrowymi.

4.2. Cele szczegółowe

Uczeń biorący udział w projekcie:

- rozpoznaje i nazywa wybrane zwierzęta, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym;
- odszukuje w zasobach internetowych informacje dotyczące wybranych zwierząt;
- posługuje się komputerem przy wykonywaniu zadania;
- korzysta z udostępnionych stron i zasobów internetowych;
- współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami;
- posługuje się technologią zgodnie z ustalonymi zasadami;
- przygotowuje prezentację dotyczącą zwierząt Afryki z wykorzystaniem technologii cyfrowej;
- prezentuje wyniki pracy na forum klasy;
- potrafi określić, czego się nauczył, wie, w jaki sposób może samodzielnie pracować nad językiem, np. przez korzystanie ze źródeł informacji w języku niemieckim, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.

W języku niemieckim uczeń:

- rozumie bardzo proste wypowiedzi pisemne, szczególnie gdy są wspierane obrazem; znajduje w wypowiedzi określone informacje;
- tworzy bardzo proste i krótkie wypowiedzi według wzoru, nazywa obiekty z otoczenia i opisuje je;
- pisze bardzo krótkie i proste zdania;
- nazywa zwierzęta przedstawione w materiałach wizualnych i audiowizualnych;
- reaguje werbalnie i niewerbalnie na polecenia, zadaje pytania i udziela odpowiedzi w ramach wyuczonych zwrotów;

Równolegle rozwijane będą następujące kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji – rozumienie bardzo prostych wypowiedzi pisemnych; umiejętność komunikowania się w mowie i piśmie w różnych sytuacjach; umiejętność kontrolowania swojego sposobu komunikowania się i dostosowywania go do wymogów sytuacji; umiejętności rozróżniania i wykorzystywania źródeł różnego rodzaju, poszukiwania, gromadzenia i przetwarzania informacji, wykorzystywania odpowiednich pomocy;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności – korzystanie z języka obcego w celu rozumienia i porozumiewania się;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się – współpraca z innymi osobami, rozumienie zasad postępowania i porozumiewania się, zdolność do autorefleksji i samooceny;
- kompetencje cyfrowe – w zakresie odpowiedzialnego korzystania z technologii cyfrowych w celu uczenia się i współpracy z innymi.

4.2.1. Cele szczegółowe dla uczniów

Podczas realizacji projektu:

- poznasz dzikie zwierzęta żyjące w Afryce;
- poszerzysz swoją wiedzę na temat zwierząt żyjących w Afryce;
- skorzystasz ze stron internetowych, które udostępni ci nauczyciel(ka);
- wyszukasz w tekstach określone informacje;
- wypełnisz kartę pracy;
- przygotujesz prezentację, wykorzystując komputer;
- zaprezentujesz innym swoją pracę;
- będziesz współpracować w grupie;
- ocenisz pracę swoją i innych.

W języku niemieckim:

- wymienisz nazwy niektórych zwierząt żyjących w Afryce;
- przeczytasz teksty na temat zwierząt żyjących w Afryce;
- dowiesz się, jak wyglądają, co jedzą i jak żyją te zwierzęta;
- poznasz ciekawostki dotyczące życia zwierząt afrykańskich;
- wypełnisz kartę pracy dotyczącą wybranych zwierząt żyjących w Afryce;
- wybierzesz zdjęcia i napiszesz krótkie teksty o poznanych zwierzętach;
- zaprezentujesz swoją pracę całej klasie – nazwiesz zwierzęta i opowiesz o nich.

5. Treści nauczania

5.1. Język niemiecki

Projekt realizuje następujące wymagania szczegółowe nauczania w zakresie „język obcy nowożytny” na I etapie edukacyjnym (klasy I–III, edukacja wczesnoszkolna):

1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych dotyczących jego samego i jego najbliższego otoczenia, umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematu 12) przyroda wokół mnie.

Można założyć, że pracując w projekcie, uczniowie poznają receptywnie i wybiórczo będą korzystali produktywnie z następującego słownictwa i struktur:

- nazwy zwierząt – *der Löwe, der Elefant, der Affe, das Zebra, die Giraffe* itp.;
- pożywienie – *fressen: Gras, Blätter, Äster, Fleisch / trinken: Wasser* itp.;
- wygląd – *Mähne, langer Hals, Hörner, große Ohren, Rüssel, schwarz-weiße Streifen* itp.;
- sposób życia – *in Herden, in Gruppen, in Rudeln* itp.

5.2. Edukacja przyrodnicza

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska przyrodniczego. Uczeń:

- 3) rozpoznaje wybrane zwierzęta, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym;
- 4) odszukuje w różnych dostępnych zasobach, w tym internetowych, informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania zadania;

2. Osiągnięcia w zakresie (...) ochrony zdrowia, bezpieczeństwa (...). Uczeń:

- 13) stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych.

5.3. Edukacja informatyczna

2. Osiągnięcia w zakresie programowania i rozwiązywania problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych. Uczeń:

- 2) tworzy proste rysunki, dokumenty tekstowe, łącząc tekst z grafiką (...), powiększa, zmniejsza, kopiuje, wkleja i usuwa elementy graficzne i tekstowe – doskonali przy tym umiejętności pisania, czytania i prezentowania swoich pomysłów;
- 3) zapisuje efekty swojej pracy we wskazanym miejscu.

3. Osiągnięcia w zakresie posługiwania się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi. Uczeń:

- 1) posługuje się komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym oraz urządzeniami zewnętrznymi przy wykonywaniu zadania;
- 3) korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych.

4. Osiągnięcia w zakresie rozwijania kompetencji społecznych. Uczeń:

- 1) współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię.

5. Osiągnięcia w zakresie przestrzegania prawa i zasad bezpieczeństwa. Uczeń:

- 1) posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami.

6. Charakterystyka odbiorców

6.1. Typ szkoły

Szkoła podstawowa (I etap edukacyjny).

6.2. Wiek uczniów

Uczestnikami projektu są uczniowie klasy II szkoły podstawowej, którzy uczą się języka niemieckiego. Dzieci w tym wieku mają dużą ciekawość świata, który chcą poznawać, chcą dowiadywać się nowych rzeczy. Nie ma większego znaczenia, w jakim języku nowe informacje są prezentowane. W II klasie szkoły podstawowej dzieci uczą się języka obcego w sposób intuicyjny i spontaniczny. Uczą się szybko, ale też szybko zapominają. Dlatego ważne są częste powtórzenia. Proces uczenia się wspiera uczenie się wielokanałowe i wielozmysłowe. Informacje przekazane w formie wizualnej i werbalnej oraz umożliwienie przetwarzania nowych informacji będą stymulowały różne zmysły uczącego się. Dzięki temu zaprezentowana informacja będzie także trwalej i precyzyjniej zapamiętana.

Dzieci powinny mieć też jak najwięcej kontaktu z językiem obcym. Input językowy, czyli to, co słyszą i ewentualnie czytają w języku obcym, powinien przewyższać poziom tego, co dzieci są w stanie samodzielnie wyrazić za pomocą języka. Dzięki temu będą uczyły się stosować techniki domysłu językowego. Nauczyciel powinien stwarzać uczniom okazje do odgadywania znaczenia słów i wyrazów, najlepiej na podstawie kontekstu, podobnie powinien skłaniać ich do używania gotowych zwrotów. Warto zachęcać uczniów także do samodzielnej pracy nad językiem poprzez korzystanie z zasobów internetu.

Dziecko jest już w stanie skupić się w sposób świadomy na zadaniu, choć nie jest w stanie utrzymać uwagi na jednej aktywności przez dłuższy czas. Atrakcyjne zadania mają większy potencjał utrzymania uwagi uczniów i wzbudzenia ich zainteresowania i motywacji do pracy. Taki potencjał mają technologie informacyjno-komunikacyjne.

Dużą rolę odgrywają czynniki afektywne. Poczucie bezpieczeństwa w klasie i poczucie przynależności do grupy mogą pozytywnie wpływać na motywację do nauki języka obcego (por. Szpotowicz 2011: 123–133).

6.3. Klasa

Projekt przeznaczony jest dla uczniów klasy II w drugim półroczu nauki. Zakłada się, że dzieci mają już pewne doświadczenia w korzystaniu z technologii informacyjno-komunikacyjnych.

6.4. Zróżnicowanie potrzeb i umiejętności

Praca projektowa na lekcji języka obcego umożliwia nie tylko intensywniejsze posługiwanie się językiem obcym, ale także wspiera rozwój kompetencji miękkich: umiejętności współpracy, szacunku dla pomysłów innych, stwarza przestrzeń dla bardziej samodzielnych i kreatywnych działań. Daje uczniom okazję do pokazania swoich mocnych stron.

Nauka wykorzystująca metodę projektu angażuje ucznia w sposób holistyczny: aktywizuje zarówno jego sferę poznawczą, jak i emocjonalną. Umożliwia uczniom wykorzystanie talentów artystycznych oraz wiedzy zdobytej poza szkołą. W metodzie tej uczenie się stanowi proces: uczniowie gromadzą pomysły, omawiają je, wybierają jedne,

zarzucając inne, poszukują optymalnych strategii rozwiązywania powstałych podczas realizacji projektu problemów. Cel i przebieg projektu powinien być tak zaplanowany, aby uczniowie mogli wykorzystywać swoje kompetencje językowe mimo niewielkich umiejętności. Na końcu powinien powstać produkt będący efektem pracy grupy. Wskazane jest, aby produkt pracy projektowej został przedstawiony podczas spotkania z rodzicami. Sytuacją niemalże idealną jest, kiedy produkt można wykorzystać jako wartościowy materiał do dalszej pracy nad językiem.

Należy też pamiętać, że autonomia ucznia powinna być rozwijana stopniowo i wspierana przez nauczyciela. Bez tego uczniowie mogą czuć się zagubieni i zdemotywowani. Innym problemem, na który należy zwrócić uwagę, jest komunikacja w grupie. Ważne, aby nauczyciel sprawował w pewnym stopniu nadzór nad pracą zespołową i włączał się, gdy nie przebiega ona optymalnie. Odpowiednio dawkowane wsparcie daje uczniom pole do samodzielnego, autonomicznego działania, ale nie pozostawia ich samych z problemami, z którymi nie byliby sobie w stanie poradzić (Janicka 2019: 33–35).

Nauczyciel może wesprzeć uczniów w wyborze zadań cząstkowych, czuwając nad tym, aby każdy otrzymał zadanie, którego wykonanie pozwoli mu na pokazanie swoich mocnych stron i wzmocni jego poczucie własnej wartości.

7. Formy i metody realizacji projektu

7.1. Formy pracy

Praca w grupach jest w przypadku pracy projektowej szczególnie zalecaną formą pracy. W szczególnych przypadkach możliwa jest praca w parach lub indywidualna.

7.2. Metody pracy

Prezentowane poniżej metody dotyczą wszystkich przedmiotów realizowanych w projekcie.

- Prezentacja i demonstracja – na lekcji w ramach edukacji przyrodniczej nauczyciel pokazuje uczniom prezentację PowerPoint lub film edukacyjny w języku polskim na temat zwierząt żyjących w Afryce (można wykorzystać np. dostępny w serwisie YouTube film *Zwierzęta afrykańskie*; dostęp: 9.09.2022). Można też wykorzystać materiały edukacyjne, którymi dysponuje szkoła: mapę świata, aby pokazać, gdzie leży Afryka, zdjęcia środowiska naturalnego afrykańskich zwierząt.
- Dyskusja, pogadanka – w ten sposób nauczyciel może sprawdzić, jakie informacje uczniowie zapamiętali na temat zwierząt żyjących w Afryce.
- Burza mózgów – uczniowie wymieniają się pomysłami i podejmują decyzje dotyczące realizowanego przez nich projektu.
- Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) / metoda WebQuest – uczniowie korzystają ze stron i zasobów internetowych udostępnionych przez nauczyciela.
- Wykorzystanie aplikacji Kahoot! – uczniowie rozwiązują test na temat dzikich zwierząt żyjących w Afryce i sprawdzają w ten sposób, co zapamiętali z lekcji.
- Praca z kartami pracy – uczniowie wypełniają karty pracy na podstawie informacji znalezionych w internecie.

- Metoda twórcza – uczniowie tworzą prezentację dotyczącą wybranych zwierząt zamieszkujących Afrykę z wykorzystaniem TIK.
- Metoda portfolio – uczniowie gromadzą swoje prace w portfolio.
- Tworzenie wypowiedzi ustnych: uczniowie prezentują przygotowany przez siebie materiał na forum klasy.

8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

8.1. Zainicjowanie projektu

Punktem wyjścia do realizacji projektu powinno być nawiązanie współpracy z nauczycielem nauczania zintegrowanego oraz edukacji informatycznej, którzy będą wspierać nauczyciela języka niemieckiego w realizacji projektu. Nauczyciel języka niemieckiego może z ich pomocą przygotować karty pracy. Nauczyciel nauczania wczesnoszkolnego powinien wprowadzić uczniów w tematykę w języku polskim.

8.2. Przygotowanie do projektu

Nauczyciel nauczania zintegrowanego przygotowuje prezentację w PowerPoint i wyszukuje w internecie krótkie filmy przyrodnicze o życiu dzikich zwierząt w Afryce. Sprawdza też, jakie zasoby edukacyjne posiadane przez szkołę może wykorzystać. Nauczyciel języka niemieckiego wyszukuje napisane prostym językiem strony internetowe, zawierające informacje na temat omawianych przez nauczyciela nauczania zintegrowanego zwierząt.

Do realizacji projektu niezbędny jest dostęp do internetu i komputera dla wszystkich uczniów, może być więc konieczne poinformowanie dyrekcji szkoły i innych nauczycieli, dostosowanie planu w taki sposób, aby nauczyciel i uczniowie mieli na czas trwania projektu zapewniony dostęp do sali komputerowej. Jeśli uczniowie nie opracowywali wcześniej prezentacji z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, warto przed przystąpieniem do projektu poświęcić czas na przygotowanie ich do tego.

W przypadku uczniów 8-letnich dużo wcześniejsze uprzedzenie ich o realizacji projektu nie jest konieczne. Dzieci w tym wieku nie snują bowiem dalekosiężnych planów: ich motywacja i chęć do działania dotyczy tego, co dzieje się tu i teraz.

8.3. Harmonogram działań

Lekcja/spotkanie I

Lekcja odbywa się w języku polskim. Nauczyciel nauczania wczesnoszkolnego pokazuje Afrykę na mapie świata. Może zwrócić uwagę uczniów na jej odległość od Polski i Europy oraz wielkość kontynentu. Następnie prezentuje informacje na temat dzikich zwierząt żyjących w Afryce. Ważne, aby prezentacja była atrakcyjna wizualnie i prezentowała zwierzęta w ich naturalnym środowisku. Opowiadając o zwierzętach, nauczyciel powinien uwzględnić następujące aspekty:

- nazwa zwierzęcia, np. słoń, lew, zebra, żyrafa, nosorożec;
- charakterystyka jego wyglądu, np. duże uszy, kły, grzywa, paski, długa szyja, róg na nosie;
- informacja na temat tego, czym się żywi, np. rośliny, trawy, liście, gałęzie, mięso;
- informacja, czy jest to zwierzę stadne, np. czy żyje w stadach, sforach;
- ciekawostki, zagrożenia związane z danym gatunkiem, np. ludzie polują na nie ze względu na kość słoniową, żyrafy ważą do 2000 kilogramów, czyli tyle, co dwa małe samochody itp.

Aby utrwalić informacje, uczniowie wypełniają karty pracy, które następnie gromadzą w swoim portfolio.

Jeśli szkoła dysponuje materiałami audiowizualnymi dotyczącymi fauny Afryki, nauczyciel może wyświetlić uczniom film. Może też skorzystać z dostępnych za darmo zasobów, np. dostępnego w internecie filmu *Zwierzęta afrykańskie* (dostęp: 9.09.2022).

Nauczyciel opracowuje quiz w języku polskim, wykorzystując w tym celu np. aplikację Kahoot!. W ramach podsumowania lekcji uczniowie sprawdzą i pogłębią swoją wiedzę w formie zabawy z elementami rywalizacji. Poprawne rozwiązania powinny być omówione na forum klasy. Dzięki temu będzie miało miejsce kilkakrotne powtórzenie informacji. Pytania występujące w quizie muszą odnosić się bezpośrednio do prezentacji przedstawionej na lekcji. Przykładowe pytania zamieszczono poniżej.

1. Które z zaprezentowanych zwierząt to lew?

A.

B.

C.

D.

Źródło fotografii: A: B. Gagnon, dostępne w internecie: commons.wikimedia.org (dostęp: 9.09.2022), licencja: CC BY-SA 3.0; B: Ch.J. Sharp, dostępne w internecie: commons.wikimedia.org (dostęp: 9.09.2022), licencja: CC BY-SA 4.0; C: b.a., dostępne w internecie: commons.wikimedia.org (dostęp: 9.09.2022), licencja: CC BY-SA 3.0; D: P. Špindler, dostępne w internecie: commons.wikimedia.org (dostęp: 9.09.2022), licencja: CC BY-SA 3.0.

2. Który opis pasuje do słonia?

- A. Duże uszy i kły z cennej kości.
- B. Długa szyja i bardzo długie nogi.

3. Które zwierzę jest zagrożone wyginięciem?

- A. Zebra.
- B. Nosorożec.

Lekcja/spotkanie II

Nauczyciel języka niemieckiego przedstawia krótko metodę WebQuest oraz plan działania. Pracując metodą WebQuest, uczniowie zdobywają informacje z wykorzystaniem zasobów internetu, w oparciu o wskazane przez nauczyciela źródła/strony internetowe. Pojęcie WebQuest powstało ze złożenia angielskiego słowa *web*, które oznacza 'sieć', oraz cząstki *quest* ze słowa *questionnaire*, czyli 'kwestionariusz'. Terminem tym określa się aktywizującą metodę nauczania opracowaną w 1995 roku przez Berniego Dodge'a i Toma Marcha. WebQuest to odmiana metody projektowej, w której wykorzystuje się wiedzę zdobytą na podstawie zasobów internetu. Prezentując uczniom tę metodę, należy podkreślić, że nie chodzi jedynie o skopiowanie znalezionych w sieci informacji. Uczniowie muszą nie tylko znaleźć potrzebne informacje, ale przede wszystkim odpowiednio je przetworzyć, czyli poddać ocenie, uporządkować, sklasyfikować i przekształcić, a następnie zaprezentować w dostosowanej do poziomu językowego uczniów w klasie formie. Należałoby wyjaśnić uczniom, co to są prawa autorskie i jak wykorzystywać legalnie materiały internetowe, np. zdjęcia.

Kończącym etapem WebQuest, podobnie jak każdego innego projektu, jest publiczna prezentacja efektów pracy. Ponieważ omawiana metoda opiera się na wykorzystaniu internetu i technologii komputerowej, również ekspozycja wytworów uczniów powinna się odbyć za pomocą tych kanałów komunikacyjnych (prezentacja multimedialna, film) (Michalak i Wojtuś b.r.). Podobnie jak w każdym innym projekcie, tak i tu konieczne jest zaplanowanie podziału pracy, ustalenie harmonogramu prac oraz sposobu ewaluacji.

Nauczyciel podaje uczniom temat projektu: *Tiere in Afrika – eine Internetrecherche*. Szukamy w internecie informacji na temat zwierząt Afryki.

Następnie wyjaśnia uczniom, na czym będzie polegało ich zadanie, np.:

Mam nadzieję, że zainteresowało was życie dzikich zwierząt. Będziecie się o nich mogli dowiedzieć jeszcze więcej. Tym razem sami poszukacie w internecie informacji na temat dzikich zwierząt żyjących w Afryce. Przygotujecie na ich temat prezentację w języku niemieckim, a potem przedstawicie ją całej klasie.

Nauczyciel pomaga uczniom w zaplanowaniu pracy. Pomaga ustalić zasady organizacji pracy:

- podział na grupy (w przypadku realizacji tego projektu optymalne byłyby grupy 3-osobowe),
- czas realizacji zadania,
- przydział zadań dla poszczególnych członków grup: uczniowie powinni wybrać te zadania, które najlepiej odpowiadają ich zainteresowaniom i możliwościom,
- podpisanie kontraktu,
- wstępne zapoznanie się ze wskazanymi stronami internetowymi, wybór zwierzęcia.

W poniższym wzorze miejsca do uzupełnienia oznaczono wykrępkowaniem.

Przykład kontraktu

Ten kontrakt należy do:

.....

Będziemy zbierać informacje i opisywać następujące zwierzę:

.....

Będziemy przestrzegali następujących zasad:

- Współpracujemy w grupie.
- Słuchamy, co mówią koleżanki i koledzy.
- Kulturalnie odnosimy się do siebie.
- Pytamy, gdy czegoś nie rozumiemy.
- Staramy się wykonać nasze zadanie ładnie i starannie.
- Pamiętamy, że praca każdego z nas będzie miała wpływ na wynik pracy grupy.

Podpisy członków grupy:

.....

Nauczyciel powinien przedyskutować z uczniami poszczególne punkty kontraktu, upewnić się, że są one zrozumiałe i że uczniowie je akceptują. Uczniowie klasy II nie będą zapewne gotowi, aby czytać długie i złożone zasady, dlatego kontrakt powinien być ograniczony do kilku krótkich punktów regulujących podstawowe zasady współpracy. Ponadto powinien być tak sformułowany, żeby uczniowie musieli jak najmniej w nim wypełniać, bo mogłoby to być nużące i wpłynąć negatywnie na ich motywację. Podczas realizacji projektu kontrakt powinien być umieszczony w widocznym miejscu.

Przy okazji omawiania zawartych w kontrakcie zasad nauczyciel powinien zaprezentować uczniom kartę ewaluacji kompetencji kluczowych, na podstawie której będą oceniali swój udział i zaangażowanie w pracę projektową. Gdy uczniowie będą znali kryteria sukcesu, będzie im łatwiej zrealizować założenia projektu.

Lekcja/spotkanie III

Faza realizacji projektu:

- uczniowie pracują w grupach, korzystają z linków podanych przez nauczyciela, wyszukują informacje w internecie, korzystają ze słownika, wypełniają karty pracy;
- przygotowują prezentację na temat wybranych zwierząt żyjących w Afryce;
- przygotowują się do ustnego zaprezentowania swojego materiału na forum klasy.

Aby złożoność zadania nie przerosła uczniów, nauczyciel może podzielić realizację projektu na kroki.

- **Krok 1** – nauczyciel wprowadza nazwy np. 10 zwierząt, których opisy uczniowie będą mogli znaleźć w leksykonie internetowym. Wprowadza też czasowniki *fressen* i *trinken* oraz wybrane rzeczowniki odnoszące się do wyglądu zwierząt: *Ohren, Hals, Mähne, Streifen, Farben*. Wybiera te wyrazy, które będą istotne ze względu na wybory uczniów.
- **Krok 2** – uczniowie wyszukują na podanych stronach internetowych informacje na temat wybranego zwierzęcia.
- **Krok 3** – wszyscy uczniowie przeglądają strony internetowe, czytają tekst dotyczący „ich” zwierzęcia.

Następnie uczniowie mogą się podzielić zadaniami w następujący sposób:

- uczeń A czyta tekst intensywnie, wyszukuje w nim określone w karcie pracy informacje;
- uczeń B wyszukuje znaczenia nieznanych słów w słowniku internetowym;
- uczeń C wpisuje informacje do karty pracy.

Karty pracy mogą zostać wydrukowane – uczniowie będą je wtedy wypełniali pismem odręcznym; można też jednak polecić uczniom, aby wypełniali karty pracy w programie Word – wówczas należy je wydrukować dopiero po uzupełnieniu. Wszystkie karty pracy będzie można wywiesić np. na korytarzu, aby udokumentować pracę uczniów i zmotywować do nauki języka niemieckiego także dzieci z innych klas.

Nauczyciel czuwa nad przebiegiem pracy w grupach. Pomaga w przypadku trudności.

Linki do leksykonu internetowego zawierającego teksty o zwierzętach (teksty napisane są uproszczonym językiem):

- miniklexikon.zum.de (dostęp 7.03.2022);
- miniklexikon.zum.de/wiki/Elefanten (dostęp 7.03.2022);
- miniklexikon.zum.de/wiki/Giraffen (dostęp 7.03.2022);
- miniklexikon.zum.de/wiki/Löwe (dostęp 7.03.2022);
- miniklexikon.zum.de/wiki/Chamäleon (dostęp 7.03.2022);
- miniklexikon.zum.de/wiki/Nashörner (dostęp 7.03.2022);
- miniklexikon.zum.de/wiki/Schimpanzen (dostęp 7.03.2022).

Przykładowy słownik internetowy:

- pl.pons.com/tłumaczenie (dostęp 7.03.2022).

Przykładowa karta pracy

STECKBRIEF

- So sieht ein/eine aus..... (Foto des tieres).
- Typisch für das Tier ist/sind: (Foto des tieres).
- fressen: (Foto des tieres).
- trinken: (Foto des tieres).
- Gefahren/Probleme für das Tier: (Foto des tieres).
- Diese Information finden wir besonders interessant: (Foto des tieres).

Lekcja/spotkanie IV

Uczniowie kontynuują pracę nad projektem, wybierają zdjęcia, opracowują podpisy do zdjęć za pomocą karty pracy i słownika. Nauczyciel pomaga im w formułowaniu poprawnych zdań. Uczniowie starają się uwzględnić wszystkie informacje z karty pracy. Kiedy prezentacja jest gotowa, uczą się przedstawiać zawarte w niej treści. Nauczyciel może zaproponować tu pewien trening, zwracając uwagę uczniów na zasady prezentacji.

Uczniowie:

- powinni być zwrócenii twarzą do słuchaczy;
- powinni mieć ze słuchaczami kontakt wzrokowy;
- powinni starać się mówić głośno i wyraźnie;

- powinni nawiązywać do części wizualnej prezentacji, podkreślając jej kluczowe elementy;
- powinni tak podzielić się prezentacją, aby każdy z uczniów miał szansę zabrać głos.

Lekcja/spotkanie V

Uczniowie prezentują swoje projekty na forum. Następnie ma miejsce ewaluacja projektu.

8.4. Możliwości realizacji projektu w trybie zdalnym

Ze względu na wykorzystanie w projekcie narzędzi cyfrowych nadaje się on do realizacji szczególnie w przypadku nauki zdalnej. Do organizacji spotkań nauczyciele powinni wykorzystać w takiej sytuacji platformę internetową oraz aplikację, na którą szkoła ma licencję. Wstępne prezentacje, podział na grupy – czyli przydzielenie do poszczególnych pokoi – odbywałoby się z wykorzystaniem platformy. Również karty pracy byłyby zamieszczane na platformie. Po ich wypełnieniu uczniowie mogliby je odsyłać nauczycielowi.

W takiej sytuacji współpraca z nauczycielem nauczania zintegrowanego i być może z nauczycielem informatyki byłaby bardzo wskazana, gdyż łatwiej byłoby monitorować pracę poszczególnych grup.

8.5. Dostosowanie do potrzeb uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych i różnych umiejętnościach

Realizacja projektu WebQuest może okazać się dla wielu uczniów dużym wyzwaniem, choćby ze względu na rozbieżność między ich poziomem językowym a poziomem trudności tekstów z internetu. Należy pamiętać, że podczas realizacji tego typu projektów język nie może być zaplanowany z góry, lecz będzie „wylaniał” się podczas procesu zdobywania wiedzy. Będzie to wymagało aktywnego zaangażowania procesów kognitywnych i językowych. Niezbędne będą umiejętności językowe do tworzenia prezentacji, umiejętność korzystania ze słowników, umiejętność wykorzystania wskazówek dawanych przez nauczyciela, umiejętność wyciągania wniosków (Muszyńska i Papaja 2019: 157–158), a więc zdolności wymagające sporej dozy autonomii i odpowiedzialności za proces uczenia się. Uczniowie klasy II są na początku drogi do samodzielności, dlatego ich działania będą wymagały monitorowania i wsparcia ze strony nauczycieli.

Realizacja projektu w formie cyfrowej może być korzystna dla uczniów, u których wystąpiło ryzyko dysleksji lub którzy cierpią na dyspraksję. Pisanie na klawiaturze komputera i korzystanie ze słowników internetowych może być dla nich ułatwieniem.

W przypadku uczniów z uszkodzeniem wzroku nauczyciel może zaproponować wydrukowanie tekstu z internetu z powiększoną czcionką i zachęcić ucznia do korzystania z pomocy optycznych, które posiada.

Jeśli w klasie są uczniowie z zespołem Aspergera, warto zadbać o spokojny przebieg pracy grupowej i stałe rytuały. Jeśli uczeń z zespołem Aspergera będzie wolał pracować samodzielnie, nie należy zmuszać go do pracy grupowej.

Praca projektowa stwarza przestrzeń dla kreatywności i twórczego myślenia. Różnorodność zadań w projekcie umożliwi uczniom realizację różnych aktywności, pokazanie swoich mocnych stron i wzmocnienie obrazu własnych umiejętności.

9. Ocenianie

Warto zachęcić uczniów do samooceny swojej pracy. Aby dokonać samooceny, uczeń powinien znać kryteria sukcesu. Pomocne może być w tym przypadku zapoznanie go z katalogiem kryteriów, według których powinien ocenić poziom wykonania zadania. Należy także przekonać uczniów, że samoocena pomaga im uczyć się. Samoocena spełni swoją funkcję w kilkietapowym procesie: 1. uczeń pracuje nad zadaniem → 2. uczeń dokonuje refleksji, sam ocenia jakość wykonanego zadania → 3. uczeń wyciąga wnioski z samooceny: poprawia pracę, wykonuje dodatkowe ćwiczenia, sprawdza w słowniczku poprawność zapisu lub szuka dodatkowych informacji (por. Janicka 2022).

Arkusze samooceny dla ucznia powinny być napisane prostym, zrozumiałym językiem, adekwatnym do poziomu percepcji uczniów II klasy szkoły podstawowej. Uczeń, wypełniając arkusz samooceny, gdy coś potrafi, może zamalować pole na zielono, gdy umie coś częściowo – na żółto, gdy musi jeszcze poćwiczyć – na czerwono. Wskazówki strategiczne dotyczące tego, co uczeń może robić lepiej, powinny zostać omówione na forum klasy.

Poniższy arkusz odnosi się do kompetencji kluczowych uczniów rozwijanych podczas pracy grupowej. Aby nie oceniać zbyt wielu umiejętności uczniów jednocześnie, proponuje się przeprowadzić tę część ewaluacji po przygotowaniu przez uczniów prezentacji z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych. Należy podkreślić wybraną przez siebie odpowiedź, dopisać ewentualny komentarz.

Arkusze oceny kompetencji kluczowych

- Współpracowałam(-em) z koleżankami i kolegami, wspólnie ustalaliśmy, co będziemy robić. (to było łatwe/to było trochę trudne/następnym razem zrobię to lepiej/moje strategie, to chcę robić lepiej).

- Każdy miał inne zadanie, ale pomagaliśmy sobie, kiedy ktoś czegoś nie wiedział. (to było łatwe/to było trochę trudne/następnym razem zrobię to lepiej/moje strategie, to chcę robić lepiej).

- Potrafię korzystać ze słownika internetowego. (to było łatwe/to było trochę trudne/następnym razem zrobię to lepiej/moje strategie, to chcę robić lepiej).

- Domyślałem się sensu tekstu, nawet jeśli nie rozumiem każdego słowa. (to było łatwe/to było trochę trudne/następnym razem zrobię to lepiej/moje strategie, to chcę robić lepiej).

- Potrafię wyszukiwać w tekście potrzebne informacje. (to było łatwe/to było trochę trudne/następnym razem zrobię to lepiej/moje strategie, to chcę robić lepiej).

- Potrafię wykorzystać informacje z tekstu do przygotowania prezentacji. (to było łatwe/to było trochę trudne/następnym razem zrobię to lepiej/ moje strategie, to chcę robić lepiej).

.....

- Potrafię korzystać z internetu, aby wyszukać potrzebne informacje. (to było łatwe/to było trochę trudne/następnym razem zrobię to lepiej/ moje strategie, to chcę robić lepiej).

.....

- Potrafię korzystać z komputera, aby wypełnić kartę pracy i przygotować prezentację. (to było łatwe/to było trochę trudne/następnym razem zrobię to lepiej/ moje strategie, to chcę robić lepiej).

.....

Drugą część ewaluacji można przeprowadzić po prezentacji projektów w formie oceny koleżeńskiej. Zawarte w arkuszu ewaluacji deskryptory zachęcają do refleksji nad umiejętnością komunikowania się w sytuacji prezentacji, kontaktu ze słuchaczami, umiejętnością prezentowania wiedzy. Zwracają uwagę uczniów na konieczność przetwarzania czytanych tekstów (a nie jedynie ich kopiowania z internetu) i dostosowania ich do możliwości językowych słuchaczy. Uczniowie dowiedzą się dzięki temu, jak ich wystąpienie zostało odebrane przez klasę.

Arkusze zawiera gotowe wskaźniki, uczniowie będą musieli podkreślić wybraną odpowiedź. Deskryptory odnoszą się do pracy grupy i pośrednio do pracy poszczególnych osób. Nauczyciel powinien omówić wyniki oceny koleżeńskiej na forum klasy, zwracając uwagę na cechy dobrej prezentacji.

Arkusze oceny koleżeńskiej

- Obrazki: zdjęcia pomagały zrozumieć tekst/zdjęcia nie zawsze pasowały do tekstu/zdjęcia wcale nie pomagały zrozumieć tekstu.
- Tekst: teksty były wyraźnie napisane i niezbyt długie, można je było zrozumieć/zdania były trochę za długie i za trudne/było za dużo tekstu i za dużo trudnych wyrazów.
- Kontakt ze słuchaczami: mówiliście do klasy, wszystko dało się zrozumieć/mówiliście trochę niewyraźnie, staliście trochę bokiem do klasy/mówiliście niewyraźnie i byliście odwróceny do tablicy z prezentacją.
- Język: mówiliście wyraźnie i bez błędów/robiliście błędy, czasami trudno było zrozumieć, o czym mówicie/robiliście dużo błędów, trudno było zrozumieć, o czym mówicie.

Warto też uświadomić uczniom ich poziom opanowania wiedzy i umiejętności w zakresie języka obcego nowożytnego – w tym przypadku języka niemieckiego – uzyskanych przez udział w projekcie. Może to zrobić nauczyciel, wypełniając i udostępniając uczniowi odpowiednio zaprojektowany arkusz ewaluacyjny. Ważne, aby w II klasie szkoły podstawowej arkusz ewaluacyjny nie był nadmiernie rozbudowany. Uwzględnione w arkuszu oceny wskaźniki podkreślają mocne strony uczniów i motywują

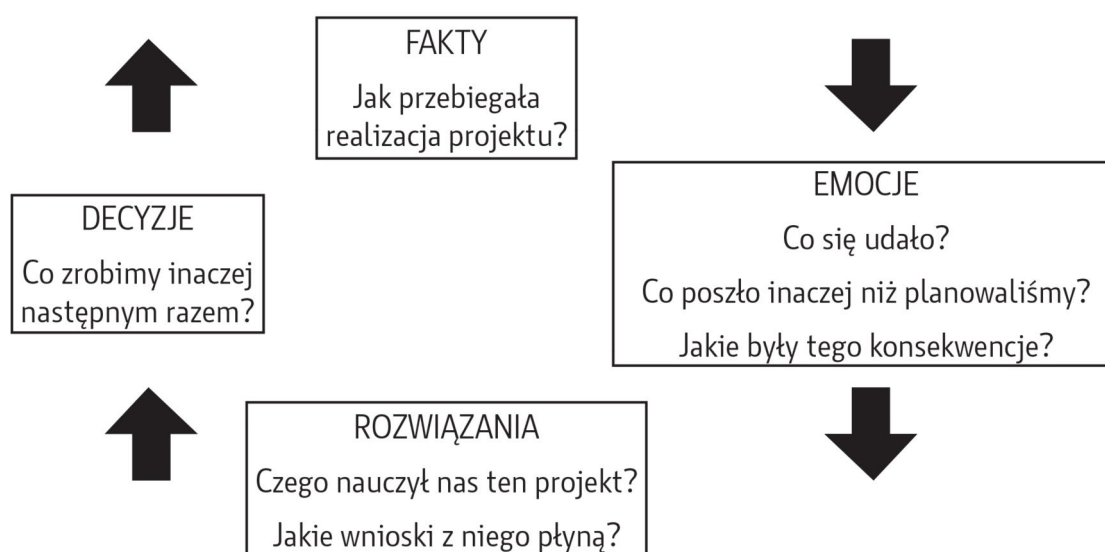
ich do dalszej pracy. Przedstawione w arkuszu ewaluacyjnym wskaźniki opanowania wiedzy i umiejętności odnoszą się do zawartych w punkcie 4.2.1 celów szczegółowych dla ucznia.

Arkusz rozwoju umiejętności językowych

- Wymieniam nazwy przynajmniej 8 zwierząt żyjących w Afryce. (jesteś na dobrej drodze i jeszcze nad tym popracujemy/doskonale, brawa!).
.....
- Mówię, co je i co pije przynajmniej jedno z tych zwierząt. (jesteś na dobrej drodze i jeszcze nad tym popracujemy/doskonale, brawa!).
.....
- Opisuję wygląd przynajmniej jednego ze zwierząt afrykańskich. (jesteś na dobrej drodze i jeszcze nad tym popracujemy/doskonale, brawa!).
.....
- Opowiadam ciekawostkę dotyczącą wybranego zwierzęcia. (jesteś na dobrej drodze i jeszcze nad tym popracujemy/doskonale, brawa!).
.....
- Czytam teksty o zwierzętach żyjących w Afryce i rozumiem, o czym są. (jesteś na dobrej drodze i jeszcze nad tym popracujemy/doskonale, brawa!).
.....
- Znajduję w prostych tekstach o zwierzętach potrzebne informacje. (jesteś na dobrej drodze i jeszcze nad tym popracujemy/doskonale, brawa!).
.....
- Piszę krótkie zdania opisujące wybrane zwierzę. (jesteś na dobrej drodze i jeszcze nad tym popracujemy/doskonale, brawa!).
.....
- Prezentuję moją pracę innym. (jesteś na dobrej drodze i jeszcze nad tym popracujemy/doskonale, brawa!).
.....

10. Ewaluacja projektu

Zespół nauczycieli realizujących projekt może podsumować działania, które miały miejsce w ramach projektu. Dzięki takiemu podsumowaniu łatwiej będzie wyznaczyć kierunek doskonalenia tej formy pracy w przyszłości. Można w tym celu wykorzystać model Kolba i odpowiedzieć na przedstawione poniżej pytania:

11. Bibliografia

Janicka M., 2014, *Pakiet metodyczny dla nauczycieli języków obcych I etapu edukacyjnego*, Warszawa: ORE.

Janicka M., 2019, *Rozwijanie kompetencji kluczowych jako jeden z celów nauki języków obcych. Potencjał metod i technik opartych na działaniu*, „Języki Obce w Szkole”, nr 5.

Janicka M., 2022, *Narzędzia pomiaru dydaktycznego i narzędzia do ewaluacji procesu rozwijania kompetencji kluczowych. Opracowane dla I etapu edukacyjnego w zakresie nauczania języka niemieckiego*, Warszawa: ORE.

Kentnowska A., Otręba R., 2019, *Moja przygoda z niemieckim. Program nauczania języka niemieckiego dla I etapu edukacyjnego* (dostęp: 9.09.2022), Warszawa: ORE.

Komorowska H., 2011, *Cel kształcenia językowego – autonomia ucznia*, [w:] Komorowska H. (red.), *Nauka języka obcego w perspektywie ucznia*, Warszawa: Oficyna Wydawnicza Łośgraf, s. 59–77.

Michalak M., Wojtuś D., b.r., *Poradnik dla nauczyciela. WebQuest – jak to się robi?*, ooidkz.wckp.lodz.pl (PDF, 477 KB; dostęp 5.03.2022).

Muszyńska B., Papaja K., 2019, *Zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe. Content and Language Integrated Learning (CLIL). Wprowadzenie*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Nawalany D. (red.), *Jak wspomagać pracę szkoły? Poradnik dla pracowników instytucji systemu wspomagania. Zeszyt 4. Realizacja i podsumowanie działań*, 2015, Warszawa: ORE.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, Dz. U. 2017, poz. 356 z późn. zm.

Szpótowicz M., 2011, *Proces uczenia się dzieci w przedszkolu i szkole podstawowej*, [w:] Komorowska H. (red.), *Nauka języka obcego w perspektywie ucznia*, Warszawa: Oficyna Wydawnicza Łośgraf, s. 123–139.

Szymczyk J., 2022, *W krainie języka niemieckiego. Poradnik metodyczny do języka niemieckiego dla edukacji wczesnoszkolnej*, Warszawa: ORE.

Wieszczczyńska E., 2000, *Dlaczego warto rozpocząć naukę języka obcego w okresie wczesnoszkolnym?*, „Języki Obce w Szkole” nr 6.

Zalecenie Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, Dz. Urz. UE 2018, C189/1.

Monika Janicka – germanistka, doktor językoznawstwa, adiunkt w Katedrze Lingwistyki Stosowanej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Autorka artykułów z zakresu dydaktyki języków obcych oraz materiałów edukacyjnych i egzaminacyjnych. Szczególne zainteresowania badawcze: uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na lekcji języka obcego, ocenianie kształtujące, otwarte formy pracy. Od roku 2017 Wiceprezeska Internationaler Deutschlehrerinnen- und Deutschlehrerverband (Międzynarodowe Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Niemieckiego).